

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/36/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6121227979
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Dudášová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:6121227979.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v sporovej veci žalobcu: A. B., nar.XX.XX.XXXX, bytom C. XXX/XX, D., zastúpený splnomocnencom: Sodoma Vulgan, spol. s.r.o., so sídlom Kominárska 2,4, Bratislava, proti žalovanej: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXXX/XX, E., zastúpená splnomocnencom: Olexova Vasilisin, s.r.o., so sídlom Gorkého 6, Bratislava, o zaplatenie sumy 12.366,60 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava č.k. 17C/12/2021-128 zo dňa 8. novembra 2021, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. návrh žalobcu zamietol a výrokom II. rozhodol, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil podľa § 79 ods. 1 a 2, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1 a 2, § 110 Občianskeho zákonníka, § 100 ods. 1, § 101, § 3 ods. 1, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že strany sporu boli partnermi, z ich vzťahu sa dňa XX.XX.XXXX narodil ich spoločný syn F.. Dňa XX.XX.XXXX sa žalovanej narodilo druhé dieťa, maloletý A.. Otcovstvo k maloletému A. bolo určené súhlasným vyhlásením v zmysle § 90 Zákona o rodine. Po narodení maloletého A. uzatvorili strany sporu manželstvo dňa 12.12.2004. Po čase sa ich vzťahy vážne narušili, manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Pezinok z 10.12.2014, sp. zn. 9P/96/2014, právoplatným dňa 29.01.2015. Okresný súd zveril obe deti do osobnej starostlivosti žalobcu, pričom zaviazal žalovanú platiť na F. výživné vo výške 120 Eur mesačne a na A. výživné vo výške 100 Eur mesačne. Následne sa žalobca dozvedel, že maloletý nie je jeho biologickým synom, inicioval konanie o prípustnosti a záujme maloletého na podaní návrhu na zapretie otcovstva, rozsudkom Okresného súdu Pezinok z 18.08.2020, sp. zn. 4Pc/3/2019, právoplatným dňa 25.08.2020 bolo určené, že žalobca nie je biologickým otcom maloletého. Pred uvedenými konaniami, ku dňu 31.01.2017 maloletý opustil domácnosť žalobcu a starostlivosť o maloletého prevzala žalovaná. Žalobca uvádza, že materiálnu i nemateriálnu starostlivosť o maloletého zabezpečoval on v prevažnej miere od jeho narodenia až do právoplatnosti rozsudku, pričom vzhľadom na doposiaľ neurčené otcovstvo, jedinou osobou, ktorú mala zaťažovať vyživovacia povinnosť voči maloletému bola žalovaná. Žalobca má za to, že plnil vyživovaciu povinnosť voči maloletému za žalovanú, a z uvedeného dôvodu si uplatňuje požadovaný nárok ako nárok podľa § 97 Zákona o rodine predstavujúci plnené výživné za iného, a to za obdobie od 05.11.2004 do 31.01.2017 v sume vo výške 12.366,60 Eur vyčíslenej podľa ním uvedenej špecifikácie. Žalovaná uplatnený nárok spochybňuje, tvrdí, že nie je splnená podmienka záujmu maloletého na priznanie žalovaného nároku, nakoľko žalobca mal vedomosť o tom, že nie je otcom maloletého, jeho postup je špekulatívny a v rozpore s dobrými mravmi, namieta, že by žalobca prispieval na výživu maloletého A.,

vo všetkom sa osobne aj materiálne o maloletého starala žalovaná, namieta tak aj svoju legitímáciu v konaní, žalovaná si uplatnila do výšky žalovanej sumy započítacou námietkou na zápočet náhradu škody, ktorá jej vznikla následkom neumožnenia jej užívať nehnuteľnosť v jej vlastníctve žalobcom a napokon vzniesla aj námietku premlčania uplatneného nároku v 3-ročnej premlčacej lehote.

Vecne argumentoval tým, že „z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že bolo úspešne zapreté otcovstvo žalobcu k maloletému dieťaťu, a tak mu vzniklo právo domáhať sa náhrady nákladov vynaložených na dieťa. Nakoľko k maloletému dieťaťu nedošlo k určeniu otcovstva, čo nepopiera ani samotná matka, tento nárok bolo možné podať aj voči matke dieťaťa, teda voči žalovanej, keďže je splnený ďalší predpoklad, že nie je v čase rozhodovania o návrhu žalobcu známy otec dieťaťa. Navrhovateľ si svoj nárok uplatňuje za obdobie od 05.11.2004 do 31.01.2017.

V konaní však žalovaná vzniesla námietku premlčania, ktorou sa súd musel zaoberať. Z dokazovania vyplýva, že navrhovateľ si mohol svoj nárok voči žalovanej uplatniť po právoplatnosti rozsudku o zapretí jeho otcovstva k maloletému dieťaťu, k čomu došlo dňa 25.08.2020, pričom návrh na súd podával 25.01.2021, teda v 3-ročnej premlčacej dobe. Nakoľko ide o nárok na plnenia za iného, teda vyživovacej povinnosti, súd posudzoval plynutie premlčacej doby zohľadňujúc jednotlivé platby výživného, a to za obdobie troch rokov pred podaním návrhu, k čomu došlo 25.01.2021. Preto podľa súdu nárok navrhovateľa nie je premlčaný za čas od 25.01.2018 do 25.01.2021. Vzhľadom ku skutočnosti, že žalobca svoj nárok uplatňuje za skoršie obdobie, t.j. za obdobie od 05.11.2004 do 31.01.2017, a vzhľadom na vznesenú námietku premlčania je zrejmé, že nárok uplatnený žalobcom za uvedené obdobie od 05.11.2004 do 31.01.2017 je v celom rozsahu premlčaný.

Vychádzajúc z vykonaného dokazovania a citovaných zákonných ustanovení, súd má za to, že žalobu žalobcu je nutné ako nedôvodnú z dôvodu účinne vznesenej námietky premlčania nároku žalovanou zamietnuť.

Nad rámec uvedeného súd uvádza, že súd sa nezaoberal ďalšími vznesenými námietkami strán konania (nedostatok pasívnej legitímácie žalovanej, výška poskytovaného výživného žalobcom, resp. popretie poskytovania výživného žalobcom, obrana spočívajúca v započítaní pohľadávok žalovanej z nároku na náhradu škody, rozpor so záujmom maloletého, vedomosť žalobcu o otcovstve k maloletému...), nakoľko uvedené považoval súd za neefektívne a v rozpore so zásadou hospodárnosti a rýchlosti konania vzhľadom na premlčanie nároku.

O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v zmysle § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Nakoľko žalovaná mala vo veci plný úspech, vznikol jej nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi, a to v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník v zmysle § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku“.

Proti tomuto rozsudku v celom rozsahu podal odvolanie žalobca. Žalobca má za to, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie má vady podľa § 365 písm. b) a h) CSP, pretože súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Žalobca na základe manipulácie žalovanej pristúpil k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov voči maloletému A. B., nar. XX.XX.XXXX. Žalobca od narodenia maloletého zabezpečoval jeho výchovu, osobnú starostlivosť a výživu, a to až do jeho odchodu z domácnosti žalobcu dňa 31.01.2017. Po tom, ako sa žalobca a maloletý dozvedeli, že medzi nimi nie je biologický príbuzenský vzťah a vzájomné vzťahy (aj s prihliadnutím na pubertálny vek maloletého) boli narušené, bolo maloletým iniciované konanie o prípustnosti a záujme maloletého na podaní návrhu na zapretie otcovstva žalobcu. Následne Okresný súd Pezinok na základe vykonaného DNA testu určil, že žalobca nie je biologickým otcom maloletého, a to rozsudkom Okresného súdu Pezinok z 18.08.2020, sp. zn. 4Pc/3/2019, ktorý nadobudol právoplatnosť ku dňu 25.08.2020. Keďže otec maloletého nie je podľa vedomosti žalobcu k dnešnému dňu určený a teda z hľadiska práva jediným rodičom, u ktorého sa koncentruje vyživovacia povinnosť voči maloletému, je žalovaná ako jeho matka, žalobca v zmysle § 79 Zákona o rodine pristúpil k uplatňovaniu svojho nároku na úhradu výživného plneného za iného voči žalovanej.

Žalobca v rámci právneho posúdenia veci vychádzal z judikátu R 1/1979, podľa ktorého už v rozhodnutí bývalého Najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cz 84/64 sa uvádzalo, že nie je vylúčené, aby sa muž, ktorý s

úspechom zaprel otcovstvo k dieťaťu, domáhal náhrady nákladov vynaložených na dieťa aj proti jeho matke, a to za predpokladu, že druhý rodič dieťaťa nie je v čase rozhodovania známy. Pre rozsah tejto náhrady nie je však určujúce len to, čo tento muž na výživu dieťaťa vynaložil, ale aj schopnosti a možnosti matky.

Pokiaľ ide o premlčanie uvedeného nároku, vychádzal z ustálenej právnej doktríny, podľa ktorej z dôvodu chýbajúcej špeciálnej úpravy v zákone o rodine treba vychádzať z úpravy premlčania obsiahnutej v Občianskom zákonníku. V zmysle nej platí všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorej začiatok plynutia je vymedzený dňom, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Určenie relevantného okamihu bude závisieť od okolností konkrétneho prípadu. Pri zapretí a určení otcovstva sa bude začiatok lehoty pre muža, ktorý úspešne zaprel otcovstvo, viazať na právoplatnosť rozsudku o určení otcovstva. Podľa právneho názoru žalobcu (zhodného s doktrinálnymi názormi) na začiatok plynutia premlčacej lehoty na uplatnenie nároku podľa § 79 Zákona o rodine sa aplikuje všeobecná právna úprava premlčania, podľa ktorej začiatok plynutia takejto lehoty je viazaný na moment actio nata, t. j. moment, kedy je možné po prvýkrát uplatniť svoj nárok na súde. Určenie relevantného okamihu závisí od okolností konkrétneho prípadu. V prípade nároku muža, ktorého otcovstvo bolo zapreté, nastáva možnosť domáhať sa nároku podľa § 79 Zákona o rodine (t. j. nastáva moment actio nata) dňom právoplatnosti rozhodnutia o zapretí otcovstva. V prípade nároku žalobcu voči žalovanej začala plynúť premlčacia lehota počnúc dňom 25.08.2020. Keďže žalobca svoj nárok uplatnil dňa 26.01.2021, má za to, že nárok bol v plnom rozsahu uplatnený včas a akákoľvek námietka premlčania zo strany žalovanej bola nedôvodná.

Súd správne posúdil, že uplatnený nárok je nárokom podľa § 79 Zákona o rodine. Súd takisto vychádzal zo správnych skutkových predpokladov a správne vyhodnotil pasívnu legitímáciu žalovanej.

Súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to najmä tým, že súd porušil zákaz prekvapivých rozhodnutí, odôvodnenie rozsudku je prakticky nepreskúmateľné, keďže v ňom absentuje právne zdôvodnenie plynutia premlčacej lehoty za jednotlivé „platby“ výživného a súd svoje rozhodnutie neopiera o platnú právnu úpravu ani o rozhodovaciu prax súdov, podľa názoru žalobcu rozhodnutie súdu je arbitrálne.

Rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobca je presvedčený, že súd buď aplikoval nesprávne právne normy, alebo správne právne normy absolútne zle interpretoval a aplikoval. Súd v odôvodnení rozsudku nevyvetlil prečo podľa názoru súdu nárok podľa § 79 Zákona o rodine podlieha plynutiu premlčacej lehoty viazanej na právoplatnosť rozhodnutia súdu o zapretí otcovstva a súčasne jednotlivé „platby“ výživného podliehajú plynutiu premlčacej lehoty viazanej na skutočné poskytovanie starostlivosti a výživy, ako je možné, že premlčacia lehota na jednotlivé „platby“ výživného plynie aj v čase, keď žalobca nemal nárok na ich vymáhanie od osoby, za ktorú plnil vyživovaciu povinnosť, a teda, prirodzene, tento (v uvedenom čase neexistujúci) nárok nemohol byť splatný, a teda nemohol byť súdne vymáhaný.

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec sa mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

K odvolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná. Žalobca podal odvolanie odôvodnil tým, že súd porušil zákaz prekvapivých rozhodnutí. S uvedeným tvrdením nemožno súhlasiť, nakoľko z nahrávky a zápisnice z pojednávania vyplýva, že súd oboznámil strany so svojím právnym názorom a umožnil stranám sa k nemu vyjadriť. Právna zástupkyňa žalobcu uviedla, že s posúdením veci súdom nesúhlasí. Čo sa týka nepreskúmateľnosti rozhodnutia, súd v rozsudku na strane 7-9 zdôvodnil, že považuje nárok za premlčaný odkazom na § 79 ods. 1 ZoR a § 101 OZ, podľa ktorého nárok bol uplatnený v lehote 3 rokov od zapretia otcovstva, avšak vzhľadom na uplatnenú námietku súd posudzoval premlčanie zohľadňujúc jednotlivé platby výživného za obdobie 3 rokov pred podaním návrhu. K samotnému právnemu posúdeniu z odvolania vyplýva, že žalobca zastáva právny názor, že nároky na náhradu z titulu výživného podľa § 79/1 ZoR uplatniteľné v lehote 3 rokov od zapretia otcovstva možno požadovať spätne za neobmedzené obdobie. Tento názor považuje žalovaná za ústavne neudržateľný. Podľa OZ nemožno majetkové práva považovať za nepremlčateľné, pokiaľ tak výslovne nestanoví zákon. Zákon aj v prípade výnimiek, kedy sa majetkové práva z osobitných dôvodov nepremlčujú, napr. podľa § 77 ods. 1 ZoR (nárok na výživné), obmedzuje dobu, za ktorú možno nároky žiadať spätne, aby sa zabezpečila primeranosť a proporcionalita vzájomných práv a povinností. Jednalo by sa o mimoriadne závažný zásah do majetkových práv osôb a vybočenie zo zásady premlčateľnosti majetkových práv a tým princípov právneho štátu, najmä princípu právnej istoty a zákazu retroaktivity, pokiaľ by osobu bolo možné zaviazať k plneniam spätne, za neobmedzené obdobie. Nakoľko by v takom prípade osoba nemala o záväzkoch vedomosť v relevantnom čase, za ktorý záväzky vznikli, bola by poškodená dvojnásobne tým, že by jej

takým retroaktívnym postupom bola odňatá možnosť uplatniť si nároky, ktoré by jej v prípade vedomosti o záväzku patrili, v tomto konkrétnom prípade najmä: nárok na hmotnú podporu a sociálne dávky matky samoživiteľky (podľa čl. 41/5 Ústavy SR, rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu), právo osobnej starostlivosti k maloletému, nakoľko žalobca si maloletého, ku ktorému neskôr zaprel otcovstvo, nechal ako „otec“ zveriť do výlučnej osobnej starostlivosti, čo využíval na to, aby nielen od matky požadoval výživné k svojim rukám, ale navyše styk matky s maloletým dieťaťom podmieňoval majetkovými plneniami, čo by nebolo možné, pokiaľ by v tomto čase skutočnosť, že nie je otcom, priznal. Z uvedeného vyplýva, že retroaktívne priznanie majetkových nárokov musí byť časovo obmedzené, čomu slúži právny inštitút premlčania, ktorý súd na daný skutkový stav aplikoval správne.

7. Žalobca v replike uviedol, že súdne rozhodnutie č. R 36/1969 nie je určujúcim vo vzťahu k tomuto prípadu a jeho hlavným otázkam. V danom prípade súd len konštatoval (čo v tomto prípade nie je sporné), že premlčanie sa má posudzovať podľa ustanovení § 101 OZ a nie podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení. Preto uvádzaná právna veta nemá silu zhojiť pochybenia prvostupňového súdu. Odborná literatúra ako aj judikatúra sa jednoznačne prikláňa k názoru, že táto lehota začína plynúť odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktoré umožňuje otcovi byť žalobcom v danom spore. Táto doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz podaním žaloby na súd. Z judikatúry v tejto veci je možné poukázať na rozhodnutie R 65/1965- dokiaľ nebolo v príslušnom konaní právoplatne rozhodnuté o zapretí otcovstva manželom matky maloletého dieťaťa, chýba podklad pre úspešné uplatňovanie nároku na náhradu poskytnutého výživného so zreteľom na ustanovenie § 101 ZR. Z uvedeného je teda jasne vyplýva koncepcia, ktorá začatie plynutia premlčacej lehoty na uplatnenie nárokov žalobcu podľa § 79 ZR viaže na právoplatnosť rozhodnutia a to buď rozhodnutia o zapretí otcovstva (lehota začína plynúť voči matke), alebo právoplatnosťou rozhodnutia o určení otcovstva (lehota začína plynúť voči biologickému otcovi). V prejednávanom prípade teda lehota začala plynúť dňom právoplatnosti rozhodnutia o zapretí otcovstva. Zákon v tejto otázke neuvažuje s koncepciou objektívnej a subjektívnej premlčacej lehoty, tak ako to je napríklad pri práve na náhradu škody, alebo pri bezdôvodnom obohatení. Ak teda neuplynula premlčacia lehota, nie je možné hovoriť o premlčaní. Dôvody, pre ktoré neexistuje objektívna premlčacia lehota pri tomto type nárokov nie sú relevantné. Je možné sa domnievať, že zákonodarcu túto otázku nepotreboval upravovať, keďže sa spoliehal na pôvodné znenie zákona o rodine, ktoré umožňovalo otcovi zaprieť otcovstvo len v trojročnej prekluzívnej lehote a daný stav teda neumožňoval vznik obdobných nárokov aké sú uplatňované v tomto konaní. Žalovaná v rámci argumentácie uviedla, že si nemohla uplatňovať jej práva ako sú nárok na hmotnoprávnu podporu a sociálne dávky. Tieto nemajú súvis s prejedávanou vecou. Bola to žalovaná, ktorá vedela o tom, že žalobca nie je biologickým otcom dieťaťa a túto skutočnosť mu zamlčala. Za absolútny vrchol cynizmu a prejav pokriveného vnímania reality zo strany matky považuje tvrdenie, že žalobca si nechal zveriť maloletého do osobnej starostlivosti, aby mohol vydierať matku. Takéto tvrdenie je za hranicou slušnej argumentácie, najmä v prípade, kedy tá istá matka odmietla na opakovanú výzvu súdu v konaní o zapretí otcovstva uviesť skutočného biologického otca. Súdu uviedla, že vie kto to je, ale nechce mu ničiť rodinný život, tzn. uprednostnila záujmy jej bývalého milenca pred záujmom vlastného syna poznať svojho otca. Tiež uvádza, že súdu je známa rozhodovacia prax, kedy je zverenie maloletých detí otcovi namiesto matky veľmi zriedkavou výnimkou. Matka, ktorá vedela, že žalobca nie je biologický otec a túto skutočnosť v rámci konania o úprave práva povinností, neuviedla a teda nechala zveriť svojho syna nie sebe a teraz tvrdí, že šlo o nátlakovú „hru“ žalobcu sama seba usvedčuje zo zavrhnutia hodného správania. Žalovaná mala vedome pomer s iným mužom, uviedla žalobcu do omylu, že nie je otcom dieťaťa, odmieta oznámiť meno otca dieťaťa hoci ho pozná a preto je plne zodpovedná za daný stav. Zároveň sa len zdôraznila nelogickosť prvostupňového rozhodnutia, keď označil za premlčané právo žalobcu, hoci aj odborná literatúra ako aj judikatúra najvyšších súdnych autorít jasne hovorí o tom, že takáto lehota nemohla pred právoplatnosťou rozhodnutia o zapretí otcovstva plynúť.

Žalovaná v duplike uviedla, že k samotnému právnenému posúdeniu žalobca uvádza, že nároky na náhradu z titulu výživného podľa § 79 ods. 1 ZoR uplatniteľné v lehote 3 rokov od zapretia otcovstva možno požadovať späť za neobmedzené obdobie. Žalovaná je toho názoru, že taký názor nemá oporu v zákone. Ak aj možno uplatniť nárok až do troch rokov od právoplatného zapretia, čo nemá oporu v zákone, rozhodne nemožno požadovať náhradu za obdobie staršie, ako tri roky pred podaním žaloby, z dôvodu uplynutia všeobecnej premlčacej lehoty podľa § 101 OZ. Toto zodpovedá princípu, že všetky

majetkové práva podliehajú premlčaniu. Žalobca neuviedol, z akého dôvodu považuje uvedený názor na nesprávny.

Žalovaná poukázala na to, že žalobca nedoložil nároky na výživné, aj keby k premlčaniu nedošlo. Názor, že nárok možno uplatniť aj voči žalovanej ako matke, nemá rovnako oporu v zákone a judikatúra nie je zdroj práva. Nárok voči matke by musel byť doložený faktom, že žalobca matke na výživu prispieval, čo žalobca nepreukázal. Žalovaná nikdy počas spoluzitia na syna nedostávala peniaze od žalobcu. V bode 21 žaloby žalobca uvádza doktrínu podľa autorov Horváth, Varga, podľa ktorej určenie okamihu, odkedy bolo možné právo vykonať prvýkrát závisí od okolností prípadu. Pri zapretí otcovstva je to podľa autorov moment, kedy došlo k právoplatnému zapretiu otcovstva. Má za to, že doktrína nie je zdrojom práva, autori Horváth, Varga nie sú žalovanej známi a neobjasňujú, ako k názoru dospeli. Pritom vychádzali z iných skutkových okolností, ako takých, že zapretie nastalo po 15 rokoch. Súhlasí s názorom, že je potrebné prihliadať na konkrétne okolnosti prípadu. Po uplynutí doby na zapretie otcovstva zo strany otca platí, že proces zapretia musí byť v súlade so záujmom dieťaťa. Nakoľko v konaní o zapretie otcovstva tvrdil žalobca, že ide o záujem maloletého, treba z toho vychádzať. Konkrétne okolnosti prípadu ako boli preukázané žalobca vedel, že nie je otcom, od narodenia dieťaťa. Nikdy neuviedol, kedy a ako po uplynutí 13 rokov prišiel na to, že syn nie je jeho a to ani v samotnom konaní o zapretie, ktoré na jeho podnet inicioval v roku 2017 UPSVaR (ako zástupca dieťaťa) v konaní č.k.4Pc 14/2017, OS Pezinok. Nakoľko podľa § 86 ods. 1 ZoR manžel môže do 3 rokov odo dňa, keď sa dozvedel že je otcom toto zaprieť, je zrejme, že sa o tom dozvedel pred rokom 2014, inak by nemusel návrh v roku 2017 podávať UPSVaR. Z rozsudku vo veci zapretia dátum nevyplýva, ale je tam uvedené, že lehota 3 rokov odkedy sa o tom dozvedel už uplynula (bod 12 rozsudku 4Pc 3/2019, OS Pezinok, príloha žaloby). Je teda zrejme, že vedomosť že nie je otcom mal žalobca už pred rokom 2014 a mohol výživné uplatniť po prvýkrát už pred rokom 2014.

Podľa vedomosti matky vedomosť mal žalobca od narodenia a v jeho prípade preto právo mohlo byť vykonané prvý raz po narodení dieťaťa, resp. po úhrade prvého údajného (nikdy nepreukázaného) príspevku na výživné po narodení. Bolo zdokladované, že žalobca so žalovanou ešte pár mesiacov pred narodením dieťaťa nežili spolu a títo žili oficiálne s inými partnermi, na iných adresách, t.j. mal vedomosť o tom, že nie je otcom, od narodenia dieťaťa.

To, že došlo k zvereniu detí žalobcovi, nie je ako uvádza žalobca zlyhanie matky, ale následok toho, že využil jej polročnú neprítomnosť kedy sa rozhodla ísť zarobiť peniaze do Anglicka (a súčasne vytvoril priestor a upokojil konflikty doma so žalobcom, ktoré vznikli následkom jeho nevery) na to, aby synov postavil proti nej. Tí na súde tvrdili, že chcú byť s ním, čo matka v záujme zamedzenia sporov akceptovala, aj keď s ťažkým srdcom. Že to bola chyba pochopila skoro, keď jej žalobca začal styk mariť. Následne bol vedený výkon rozhodnutia pod č.k. 22 Em 8-2015 na Okresnom súde v Pezinku, kde sa žalovaná styku márne roky domáhala. Nakoniec sa rozhodla zastaviť výkon rozhodnutia, lebo nikam nevedol, okrem traumatizovania jej aj detí. So starším synom nemá kontakt dodnes, tento má z toho psychické problémy, s mladším mala styk až po tom, ako otec zaprel otcovstvo. Toto je tiež dôkazom o extrémne nehumánnom jednaní žalobcu. Žalovaná tiež zdokladovala, ako žalobca vymenil zámky a nepustil ju roky do spoločného domu, dokonca ani keď mu to nariadil súd, dodnes nemá kde so synom bývať.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ v odvolaní použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b) a h) Civilného sporového poriadku), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 Civilného sporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku), súc pritom viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 Civilného sporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Predmetom konania je nárok žalobcu na zaplatenie sumy 12.366,60 eur s úrokmi z omeškania 5% zo sumy 12.366,60 eur od 23.2.2021 do zaplatenia. Súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol, keď dospel

k záveru o nedôvodnosti žaloby z dôvodu účinne vznesenej námietky premlčania. Žalobca nesúhlasil s posúdením premlčania nároku súdom prvej inštancie. Predmetom odvolacieho konania tak bolo posúdiť, či súd prvej inštancie správne a zákonne rozhodol, keď žalobu žalobcu zamietol z dôvodu premlčania uplatneného nároku.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku v rozsahu a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

Žalobca sa podanou žalobou domáhal od žalovanej zaplata sumy 12.366,60 eur s úrokmi z omeškania vo výške 5% zo sumy 12.366,60 eur od 23.2.2021 do zaplata za obdobie od 5.11.2004 (od narodenia maloletého A. a vzniku vyživovacej povinnosti) do 31.1.2007 (maloletý A. opustil domácnosť otca a starostlivosť prevzala žalovaná) podľa § 79 Zákona o rodine na základe toho, že žalobca úspešne zaprel otcovstvo k maloletému A., uplatňuje si úhradu nákladov vynaložených na dieťa voči matke maloletého.

Podľa § 79 Zákona o rodine kto celkom alebo sčasti splnil za iného vyživovaciú povinnosť, je oprávnený od neho požadovať úhradu tohto plnenia a úroky z omeškania podľa predpisov občianskeho práva (ods. 1). Toto právo sa premlčuje podľa osobitného predpisu (ods. 2).

Citované ustanovenie reaguje na prípady, ktoré sa v praxi vyskytujú, keď vyživovaciú povinnosť plní za povinného osoba, ktorej táto povinnosť nevyplýva z úpravy zákona o rodine.

Konštrukcia je obdobná konštrukcii bezdôvodného obohatenia v zmysle Občianskeho zákonníka, t.j. keď obohatenie vzniká u toho, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám. Predpokladom vzniku bezdôvodného obohatenia v takom prípade je predovšetkým existencia plnenia, ktoré mal iný subjekt na základe svojej povinnosti plniť sám; okrem toho sa vyžaduje, aby ten, kto plnil za iného, nemal sám povinnosť plniť (takýto prípad môže nastať napr. vtedy, ak niekto omylom plní za iného, pretože sa domnieva, že sám má povinnosť plniť).

Napriek podobnosti, teória rodinného práva a aplikačná prax však vychádzajú zo záveru, že úprava obsiahnutá v § 79 predstavuje osobitný rodinnoprávny inštitút, peňažný nárok vyplývajúci a upravený v zákone o rodine, ktorý sa teda neposudzuje v zmysle citovanej občianskoprávnej úpravy. Všeobecná úprava bezdôvodného obohatenia prichádza do úvahy v prípadoch, na ktoré sa nebude vzťahovať ustanovenie § 79. V takýchto prípadoch pri premlčaní nároku nebude platiť špeciálna úprava odseku 2, ale všeobecná občianskoprávna úprava premlčania nárokov z bezdôvodného obohatenia, v zmysle ktorej sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo. O prípad bezdôvodného obohatenia podľa Občianskeho zákonníka by išlo napríklad u matky, ktorá prijímala od otca dieťaťa sumy výživného aj po právoplatnosti rozsudku o osvojení (vedela o osvojení, ako aj o jeho dôsledkoch, išlo by teda o úmyselnú formu obohacovania sa, ktorá sa premlčuje v desaťročnej lehote), ktorým dieťa osvojil iný muž. V tomto prípade pôvodnému otcovi vyživovacia povinnosť zanikla, nemal v úmysle plniť ju za osvojiteľa alebo namiesto neho. Plnenie poskytoval jednoznačne len za seba a vo svojom mene a navyše v situácii, keď plnenie niekým iným ani nemalo žiadne opodstatnenie, pretože riadnym plnením vyživovacej povinnosti zo strany rodičov zanikol nárok dieťaťa na plnenie vyživovacej povinnosti. Takýto muž teda neplnil z titulu objektívne existujúcej vyživovacej povinnosti k dieťaťu, ale z titulu len domnejšej, v skutočnosti už neexistujúcej povinnosti, ktorú vyvodzoval zo svojho mylného názoru, že aj naďalej ho zaťažuje pôvodná vyživovacia povinnosť. V takomto prípade nemožno jeho plnenie považovať za plnenie vyživovacej povinnosti, ale za plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol (nie z dôvodu plnenia za iného, keďže rodičia si vyživovaciú povinnosť riadne plnili, čím došlo k zániku nároku dieťaťa na výživné). Pre možnosť subsumovať konkrétny prípad pod predmetné ustanovenie sa vyžaduje, aby tomu, za koho sa plnilo, vyplývala vyživovacia povinnosť či už zo zákona, alebo z rozhodnutia súdu (pričom ju riadne neplní, hoci nejde o prípad, že plnenie nie je v jeho schopnostiach a možnostiach), a ten, komu sa plnilo, musí byť oprávneným v zmysle zákona o rodine. Osobou, ktorá plnila za iného, môže byť ktokoľvek,

neexistuje však u nej povinnosť plniť vyživovaciu povinnosť ani zo zákona, ani z rozhodnutia súdu, resp. nie v rozsahu, v akom plnila (plnenie vyživovacej povinnosti voči rodičom súrodencom aj za ďalšieho súrodenca), a jej úmysel smeruje k plneniu vyživovacej povinnosti.

Aplikácia tohto ustanovenia najčastejšie prichádza do úvahy v prípade zapretia otcovstva. Pokiaľ súd vyhovie žalobe o určenie otcovstva k dieťaťu, ku ktorému manžel matky predtým úspešne zaprel otcovstvo, musí pred rozhodnutím o výžive zisťovať, či a do akej miery plnil (či ešte treba niečo plniť navyše, okrem toho, čo sa už plnilo) manžel matky svoju vyživovaciu povinnosť do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o zapretí otcovstva, keďže dovtedy sa považoval za otca dieťaťa a mal k nemu vyživovaciu povinnosť. Takto určený otec nemôže byť zaviazaný povinnosťou znovu platiť výživné, ktoré už bolo poskytnuté, okrem iného aj so zreteľom na ustanovenie, podľa ktorého ten, kto plnil za iného, má právo požadovať úhradu tohto plnenia (napriek konštitutívnym účinkom rozhodnutí o určení a zapretí otcovstva). Otcovi určenému rozhodnutím súdu nemožno uložiť platenie výživného na toto dieťa aj za čas, po ktorý dieťaťu poskytoval výživné iný muž, ktorého otcovstvo k dieťaťu bolo neskôr právoplatným rozhodnutím súdu zapreté. Plnením, ktoré za určeného otca poskytol niekto iný, nárok dieťaťa do výšky poskytnutého plnenia zanikol. Ak k určeniu otcovstva nedošlo, muž, ktorý úspešne zaprel otcovstvo, môže nárok na úhradu tohto plnenia uplatniť aj voči matke dieťaťa, keďže u nej sa z uvedeného dôvodu koncentruje vyživovacia povinnosť k dieťaťu.

Podľa oponentných názorov takýto postup nie je prípustný, keďže matka by potom mala rovnaké právo domáhať sa náhrady nákladov proti tomu, koho otcovstvo bude právoplatne určené. Uvedené však predstavuje len následok, nič nemení na skutočnosti, že zákon subjektu, ktorý plnil vyživovaciu povinnosť za iného (v danom prípade za matku ako jediný subjekt s vyživovacou povinnosťou), priznáva možnosť nárokovať si úhradu poskytovaného plnenia. Toto ustanovenie možno použiť aj v prípade, ak v konaní o určenie otcovstva bolo predbežným opatrením uložené účastníkovi konania, aby platil výživné v nevyhnutnej miere, alebo na návrh tehotnej ženy uložil súd tomu, koho otcovstvo je pravdepodobné, aby potrebnú sumu na zabezpečenie niektorých nákladov poskytol vopred, pričom v konečnom dôsledku návrh na určenie otcovstva tohto muža bol zamietnutý. Nárokovať si poskytnuté plnenie v zmysle ustanovenia § 79 môže súrodenec voči ostatným súrodencom (súrodencovi) v časti výživného, ktoré plnil voči rodičom za nich (takto plnené výživné však nemožno po smrti rodiča zahrnúť do pasív dedičstva), starí rodičia, ktorí plnili vyživovaciu povinnosť k dieťaťu za rodičov, rodičia, ktorí plnili vyživovaciu povinnosť za manžela, muž, ktorý plnil výživné pre dieťa, keďže sa domnieval, že je otcom, a pod. Pri zverení dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti súd upraví rozsah vyživovacej povinnosti rodičov a súčasne im uloží, aby ho poskytovali osobe, ktorej bolo dieťa zverené. Ak rodičia už pred právoplatnosťou rozhodnutia neplnili svoju vyživovaciu povinnosť a dieťa už bolo v starostlivosti tejto osoby, výživné nemožno určiť spätne. Osoba, ktorej bolo dieťa zverené, si však voči takýmto osobám môže uplatniť svoj nárok na poskytnuté výživné za uvedené obdobie na základe tohto ustanovenia.

Formulácia "celkom alebo sčasti splnil za iného" znamená, že nárokovať si úhradu poskytnutého výživného dotknutá osoba môže aj v prípade, ak vyživovaciu povinnosť za iného nesplnila v plnom zákonom rozsahu.

Odsek 2 zavádza do normatívneho textu závery aplikačnej praxe súdov a odstraňuje pochybnosti, ktoré doteraz v praxi vznikali. Ustanovenie § 77 ods. 2 ustanovuje, že práva na ostatné peňažné plnenia vyplývajúce zo zákona o rodine sa premlčujú. Ak niekto poskytol za iného plnenia predstavujúce vyživovaciu povinnosť a žiada o ich úhradu, ide už o majetkové plnenia odlišné od vyživovacej povinnosti, preto na ne ani nemožno vzťahovať ustanovenia o nepremlčateľnosti práva na výživné. Z dôvodu chýbajúcej špeciálnej úpravy v zákone o rodine treba vychádzať z úpravy premlčania obsiahnutej v Občianskom zákonníku (začiatok plynutia, dĺžka trvania, plynutie premlčacej doby). V zmysle nej platí všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorej začiatok plynutia je vymedzený dňom, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Určenie relevantného okamihu bude závisieť od okolností konkrétneho prípadu. Pri zapretí a určení otcovstva sa bude začiatok lehoty pre muža, ktorý úspešne zaprel otcovstvo, viazať na právoplatnosť rozsudku o určení otcovstva. Pri plneniach vyživovacej povinnosti napríklad starých rodičov za rodičov voči deťom, alebo súrodenca za iných súrodencom voči rodičom možno právo vykonať, resp. žalobu podať v deň nasledujúci po poskytnutí plnenia. Premlčacia doba teda bude plynúť osobitne pri každej poskytnutej dávke vyživovacej povinnosti.

Žalobca v odvolaní dôvodil, že rozsudok je arbitrárny a nepreskúmateľný a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia nároku žalobcu ako premlčaného. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom žalobcu o naplnení odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku.

Odvolaateľ tvrdil, že súd prvej inštancie porušil zákaz prekvapivých rozhodnutí. Z obsahu spisu však nepochybne vyplýva, že súd prvej inštancie v rámci postupu podľa § 181 ods. 2 Civilného sporového poriadku okrem iného uviedol, že posúdil premlčanie nároku vzhľadom k uplatnenej námietke premlčania, uviedol aj príslušného zákonné ustanovenia a odkaz na judikatúru. Nakoľko súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol z dôvodu vznesenej námietky premlčania, pričom strany sporu mali vedomosť zo záverov súdu prvej inštancie formulovaných predbežným právnym posúdením, že sa bude posudzovať otázka premlčania, nemohlo dôjsť k prekvapivému rozhodnutiu súdom prvej inštancie. Preto odvolacia námietka o porušení zákazu prekvapivých súdnych rozhodnutí nie je opodstatnená.

Odvolaateľ zároveň argumentoval, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný a arbitrárny.

Odvolaací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie týkajúce sa žalobcom v odvolaní namietaných skutočností je skutkovo a právne zdôvodnené a zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia.

Pokiaľ ide o odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku týkajúci sa nesprávneho právného posúdenia, tento podľa názoru odvolacieho súdu je dôvodný.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd neaplikoval príslušnú právnu normu, aplikoval nesprávnu právnu normu, obsah správnej právnej normy nesprávne interpretoval alebo správne zvolenú a správne interpretovanú právnu normu nesprávne aplikoval. Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvej inštancie v súdnej veci nepoužil správny právny predpis vzťahujúci sa na vec, preskúmaný rozsudok trpí právnymi vadami.

Ako už bolo vyššie uvedené v tomto štádiu konania odvolateľom bol napadnutý právny záver súdu prvej inštancie o premlčaní celého uplatneného nároku žalobcu.

Žalovaná v konaní vzniesla námietku premlčania. Žalovaná odkázala na § 101 OZ, ktoré ustanovuje premlčaciu dobu 3 roky, pričom nesúhlasí s názorom, že táto plynie od rozsudku vo veci zapretia otcovstva. Práve z dôvodu rešpektovania právnej istoty, aj výživné je možné priznať len za tri roky spätne, bez ohľadu na to, že určenie otcovstva nastane po 20 rokoch od narodenia dieťaťa. Toto ustanovenie je potrebné aplikovať analogicky. Zákonodarcu vo vzťahu k § 79 ZoR zámer, aby nemohlo byť plnenie vymáhané viac ako tri roky spätne, zakotvil v § 93 ZoR, podľa ktorého rodič je povinný zaprieť otcovstvo najneskôr do 3 rokov od narodenia dieťaťa. V prípade, že otec nezaprel otcovstvo v lehote troch rokov, ale neskôr, urobil tak len za podmienky, že súd tento akt schválil tak, že je v súlade so záujmom dieťaťa. Takto udelené vyslovenie prípustnosti s podmienkou, že toto je umožnené s ohľadom na záujme dieťaťa, vytvára tiež právny rámec pre prípustnosť, resp. neprípustnosť iných nárokov plynúcich zo zapretia. Analogicky k ustanoveniam o premlčaní nároku na výživné a s ohľadom na účel ust. § 96 ZoR, v prípade zapretia otcovstva po uplynutí 3 rokov nie je prípustné žalovať nárok na vrátenie výživného, nakoľko ide o nárok odporujúci záujmu dieťaťa, ktorý je nosný imperatív pre uplatnenie nárokov na zapretie a súvisiacich nárokov po uplynutí 3-ročnej doby od narodenia dieťaťa. Ak mal žalobca za to, že je potrebné za účelom ochrany jeho práv zaprieť otcovstvo k maloletému, mal tak urobiť v lehote stanovenej zákonom. Pokiaľ túto povinnosť nespĺnil, nemožno to pripísať na ťarchu dieťaťa, resp. matky, na ktorú je dieťa výživou odkázané, nakoľko by to ohrozilo priamo aj výživu dieťaťa.

Súd prvej inštancie sa zaoberal vznesenou námietkou premlčania a uzavrel, že navrhovateľ si svoj nárok uplatňuje za obdobie od 05.11.2004 do 31.01.2017. Z dokazovania vyplýva, že navrhovateľ si mohol svoj nárok voči žalovanej uplatniť po právoplatnosti rozsudku o zapretí jeho otcovstva k maloletému dieťaťu, k čomu došlo dňa 25.08.2020, pričom návrh na súd podával 25.01.2021, teda v 3-ročnej premlčacej dobe. Nakoľko ide o nárok na plnenia za iného, teda vyživovacej povinnosti, súd posudzoval

plynutie premlčacej doby zohľadňujúc jednotlivé platby výživného, a to za obdobie troch rokov pred podaním návrhu, k čomu došlo 25.01.2021. Preto podľa súdu nárok navrhovateľa nie je premlčaný za čas od 25.01.2018 do 25.01.2021. Vzhľadom ku skutočnosti, že žalobca svoj nárok uplatňuje za skoršie obdobie, t.j. za obdobie od 05.11.2004 do 31.01.2017, a vzhľadom na vznesenú námietku premlčania je zrejmé, že nárok uplatnený žalobcom za uvedené obdobie od 05.11.2004 do 31.01.2017 je v celom rozsahu premlčaný.

Podľa § 110 Zákona o rodine ak tento zákon neustanovuje inak, použijú sa ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Premlčanie je kvalifikované uplynutie času stanoveného v zákone na vykonanie práva, ktorý uplynul bez toho, že by právo bolo vykonané, v dôsledku čoho povinný subjekt sa môže brániť súdному uplatneniu práva vznesením námietky premlčania. Použitie tejto námietky má za následok zánik nároku, resp. jeho súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho premlčané právo nemožno oprávnenému súdne priznať. Premlčaním právo samo osebe nezaniká, len sa po vznesení námietky premlčania na súde oslabuje, ako subjektívne právo trvá naďalej vo forme naturálneho záväzku, čo znamená, že jeho uplatniteľnosť je obmedzená na dobrovoľné splnenie zo strany povinného. Ak povinný premlčané právo splní, hoci o premlčaní nevedel, nemôže plnenie požadovať späť ako bezdôvodné obohatenie.

Nárok, ktorý je predmetom daného konania a ktorý si žalobca podanou žalobou voči žalovanej (matke maloletého), je nesporne nárokom v zmysle citovaného § 79 Zákona o rodine, ide o prípad plnenia vyživovacej povinnosti za iného osobou, ktorej táto povinnosť nevyplýva z úpravy zákona o rodine. Na predmetný vzťah bolo potom nevyhnutné aplikovať vyššie citované ustanovenia o premlčaní obsiahnuté v Občianskom zákonníku, včítane počiatku plynutia a dĺžky premlčacej lehoty. Časový okamih vzniku premlčacej lehoty je zhodný s okamihom vzniku tzv. žalobného práva, ide o deň, v ktorý veriteľ mohol po prvýkrát úspešne uplatniť žalobu na ochranu svojho subjektívneho práva na súde. Právo žalobcu proti žalovanej sa potom premlčuje podľa § 101 OZ v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť odkedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz, pričom určenie relevantného okamihu v danom prípade záviselo od zapretia otcovstva žalobcu, teda od právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Pezinok č.k. 4Pc/3/2019 zo dňa 18.8.2020, ktorým bolo určené, že žalobca nie je biologickým otcom maloletého A., právoplatný 25.8.2020. Od nasledujúceho dňa 26.8.2020 začala plynúť žalobcovi premlčacia lehota. Žalobca podal predmetnú žalobu na súde dňa 26.1.2021, počas plynutia premlčacej lehoty, teda uplatnený nárok nie je premlčaný. V tomto smere už nemohlo byť rozhodujúce zohľadnenie jednotlivých platieb výživného. Podľa súdu prvej inštancie nárok nie je premlčaný od 25.1.2018 do 25.1.2021, čo však je v rozpore s tým, že od 25.1.2018-25.8.2020 nárok žalobcovi ešte nevznikol, nemohol si nárok uplatniť žalobou, ak by tak žalobca urobil, nutne by žaloba bola zamietnutá ako predčasná. Podľa názoru odvolacieho súdu plynutie premlčacej doby osobitne pri každej dávke vyživovacej povinnosti by sa týkalo plnení vyživovacej povinnosti napr. starých rodičov voči deťom alebo súrodencov za iných súrodencov voči rodičom, v ktorých prípadoch možno právo vykonať resp. žalobu podať v deň nasledujúci po poskytnutí plnenia. Dokiaľ nebolo v príslušnom konaní rozhodnuté o zapretí otcovstva žalobcu, chýba podklad pre úspešné uplatňovanie nároku na náhradu poskytnutého výživného. To znamená, že žalobca si predmetný nárok nemohol uplatniť žalobou skôr ako bolo rozhodnuté o zapretí jeho otcovstva k maloletému.

Žalovaná považuje názor žalobcu, že nároky na náhradu z titulu výživného podľa § 79 ods. 1 Zákona o rodine uplatniteľné v lehote 3 rokov od zapretia otcovstva spätne za neobmedzené obdobie za

ústavne neudržateľný, išlo by o mimoriadne závažný zásah do majetkových práv a vybočenie zo zásady nepremlčateľnosti práv a tým princípov právneho štátu a zákazu retroaktivity. K uvedenému je potrebné opätovne poukázať, že žalobcov nárok vznikol až právoplatnosťou rozsudku o zapretí otcovstva, žalobca si nemohol uplatniť nárok skôr. Účinky právoplatného rozsudku o určení, že žalobca nie je otcom maloletého, nastávajú k momentu narodenia dieťaťa, nemá späťne žiadne rodičovské práva a povinnosti a ani povinnosť dieťa vyživovať, ak túto povinnosť plnil, vzniká právo na náhradu výživného plneného za iného.

Otázkou premlčania nároku podľa § 79 Zákona o rodine sa zaoberal aj Krajský súd Košice sp. zn. 2Co/156/2020 zo dňa 19.11.2020, ktorý posudzoval skutkovo podobnú vec, v bode 20. odôvodnenia uviedol: „...ak došlo k zapretiu otcovstva, pre začiatok plynutia premlčacej doby pri uplatnení nároku na náhradu výživného plneného za iného, je rozhodujúce rozhodnutie o zapretí otcovstva... V citovanom rozhodnutí bola (okrem iného) posudzovaná otázka premlčania nároku uplatneného žalobcom, (ktorý úspešne zaprel otcovstvo) proti matke maloletého dieťaťa, podľa § 79 Zákona o rodine, žaloba bola podaná na súde 19.7.2019, rozsudok o zapretí otcovstva nadobudol právoplatnosť 20.10.2018, nárok bol uplatňovaný za obdobie rokov 2010- 2013, pričom súdy nepovažovali nárok za premlčaný na základe vznesenej námietky premlčania.

Krajský súd Nitra v konaní sp. zn. 25Co/361/2017 zo dňa 25.7.2018 sa zaoberal otázkou premlčania nároku žalobcu (ktorý úspešne zaprel otcovstvo) proti žalovanému (ktorý bol následne určený za otca), išlo o nárok podľa § 79 Zákona o rodine uplatnený na súde 29.10.2013 za obdobie od 4.10.2003- narodenie maloletého do 21.7.2010 – právoplatnosť rozsudku o zapretí otcovstva, pričom odvolací súd posudzoval otázku premlčania a dospel k záveru o nepremlčaní nároku (tvoriaceho predmet odvolacieho konania) od 4.10.2003 – 2.11.2008 (pozri bližšie závery v bode 10. rozsudku Krajského súdu Nitra v konaní sp. zn. 25Co/361/2017 zo dňa 25.7.2018).

Z uvedeného potom vyplýva, že súdna prax jednoznačne sa v otázke premlčania nároku podľa § 79 Zákona o rodine opiera o Komentár k Zákonom o rodine a pri nároku žalobcu, ktorý úspešne zaprel otcovstvo počíta začiatok plynutia premlčacej lehoty od právoplatnosti rozsudku o zapretí otcovstva žalobcu k maloletému dieťaťu. K zapretiu otcovstva žalobcu došlo rozsudkom Okresného súdu Pezinok č.k. 4Pc/3/2019 zo dňa 18.8.2020, ktorým bolo určené, že žalobca nie je biologickým otcom maloletého A., právoplatný 25.8.2020, od nasledujúceho dňa 26.8.2020 (začala plynúť žalobcovi 3-ročná premlčacia lehota), žalobca podal predmetnú žalobu na súde dňa 26.1.2021. Žalovanou uplatnená námietka premlčania nie je dôvodná. Ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že uplatnený nárok žalobcu je premlčaný, ide o nesprávny právny záver súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie sa následne nezaoberal ďalšími námietkami strán sporu, pretože by to bolo v rozpore so zásadou hospodárnosti.

S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu, súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil tým, že nesprávne aplikoval správne zvolenú právnu normu, napadnutý rozsudok nie je vecne správny. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie s použitím ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku zrušil, pretože súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nevykonal navrhnuté dôkazy a nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom a vec mu podľa ustanovenia § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Povinnosťou súdu prvej inštancie, súc pritom viazaný právnym názorom odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku, bude opätovne vec prejednať, znova vychádzajúc z výsledkov dokazovania posúdiť žalobou uplatnený nárok. Výsledky vykonaného dokazovania je nevyhnutné potom vyhodnotiť vychádzajúc zo základného princípu voľného hodnotenia dôkazov zakotveného v Článku 15 Základných princípov Civilného sporového poriadku a v ustanovení § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku, a to najmä so sústredením sa na sporné otázky, tieto posúdiť z hľadiska všetkých na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a potom vo veci znova rozsahu rozhodnúť. V odôvodnení rozhodnutia je nevyhnutné uviesť aj citáciu aplikovaných právnych noriem,

vysvetlenie, ktoré zo skutkových zistení odôvodňujú aplikáciu práve týchto právnych noriem a dostatočnú argumentáciu pri ich výklade. Rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 Civilného sporého poriadku odôvodniť.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).